

Over kernwapens (1979)

Sieth Delhaas

Nederlandse Tafel Ronde¹ - Winterswijk, 20 november 1979

Mevrouw, mijne heren,

Vanavond voor u spreken over kernbewapening door mij betekent niet, dat u een technisch of politiek verhaal over dit onderwerp te horen krijgt Ik ben er niet toe in staat.

Op het eerste gezicht is het een terrein voor specialisten op wetenschappelijk en politiek terrein. Toch hebben we kunnen merken, dat geen enkele beslissing waarvoor de regering in het nabije verleden is geplaatst, zoveel interesse bij ons volk heeft gewekt. En terecht.

In andere landen is dat heel anders. Vorige week hoorde ik van een aantal buitenlandse verslaggevers via de radio, dat in Italië alleen een radicale partij tegen de vernieuwing van het kernwapenarsenaal is en in Engeland is het een probleem, dat totaal aan de bevolking voorbijgaat. Wél verschenen er berichten in de Engelse pers over dat rebelse Nederland, waar iedereen zich zo druk maakte over dit onderwerp.

Geen kennis bij mij dus over kernwapens. Waarom ik wél toestemde om hierover te praten? Doorslaggevend voor mij was wat de heer Wassink mij zei, toen hij mij jl. zaterdag hiervoor uitnodigde: ‘Wij zakenmensen komen er bijna niet toe om ons met andere dingen bezig te houden dan ons bedrijf. We komen buiten ons vakgebied weinig tot lezen en dat maakt, dat je een beperkt blikveld krijgt.’

Dat deed me denken aan een uitspraak van de Amerikaanse negerpredikant Martin Luther King die stelde: ‘Voor het slagen van het kwaad is niets anders nodig, dan dat goede mensen niets doen.’

Als goede mensen niets anders doen dan voor hun gezinsleden zorgen, hun sport beoefenen, televisie kijken, kunnen kwade krachten ongestoord hun onzalige praktijken uitvoeren. De kwade krachten worden dan niet gehinderd door de zogenaamde zwijgende meerderheid”

Ik herhaal nog eens ...

‘Voor het slagen van het kwaad is niets anders nodig, dan dat goede mensen niets doen.’

Als je dit goed tot je door laat dringen, dan is dit een beklemmende waarheid. U ervaart het zelf. U bent drukbezette mensen. U werkt hard.

¹ De Nederlandsche Tafelronde is een vereniging voor mannen tussen de 18 en 40 jaar. Mannen die onderlinge vriendschap hoog in het vaandel hebben staan. Die zich willen blijven ontwikkelen en ontplooiën. En ondertussen hun expertise en tomeloze energie in willen zetten voor het goede doel. Die kennis en ervaring willen delen en niet terugdeinzen voor een levendige discussie.

En intussen gaan kwade krachten hun gang.

Oh zeker, ik ben ervan overtuigd, dat onze regering geen kwade kracht is, dat de NAVO geen kwade macht is, dat de Amerikaanse regering geen kwade macht is.

Toch zijn kwade machten bezig ons een soort verdedigingsmiddel op te dringen, dat een mensonwaardig is.

Het bestaan ervan is ons op een nachtmerrieachtige manier duidelijk geworden toen de atoombom op Hiroshima en Nagasaki werd gegooid. Wat dat betekende, behalve de vele vele doden, die die dag vielen, werd ons pas veel later, soms tientallen jaren daarna duidelijk. Vreemdsoortige ziekten openbaarden zich bij overlevenden. Wanstaltige misgeboorten die toch nog mensen moesten worden genoemd, kwamen ter wereld. En toch wist de Amerikaanse regering zich te verontschuldigen, dat deze radicale daad wel nodig was, om een eind aan de oorlog met Japan te maken.

Is dat zo, wie durft die verantwoordelijkheid op zich te nemen? En toch is het gebeurd.

Het ontzettende wapen was er. Het was in alle stilte voorbereid, uitgeprobeerd ten koste van vele levens. En de productie van méér wapens werd ter hand genomen. Terwijl men wist wat voor vreselijke gevolgen dit wapen had.

Wat voor verschrikkelijke monsterachtige vijand moeten we dan wel buiten de deur houden?

Welke excuses moet je als mens, als militair, als regeringsfunctionaris welke argumenten moet je aanvoeren om het recht te hebben zulk wapentuig in voorraad te hebben met de mogelijkheid het te moeten gebruiken? Ik denk, dat we hier aangeland zijn bij het punt, waarop de weerstand is geboren, van de gewone burger. Ieder mens, die een beetje zijn hersens gebruikt moet zich gaan afvragen welk recht heb ik, welke waarde heb ik te verdedigen zodat het verantwoord is om mijn tegenstander zo definitief te vernietigen, sterker nog om de schepping tegelijk zo aan te tasten, dat hele landstroken voor een onbekend aantal jaren totaal onleefbaar zullen zijn. Dat de mensen, die een atoomoorlog overleven, de doden zullen benijden.

Wat voor vijandsbeeld hebben wij?

En we zullen ons maar bij de Russen houden, het communisme, of wie of wat daar verder nog voor in aanmerking komt. Het lijkt ook mij geen plezierig idee om in een land te moeten leven, waarin de vrijheid en mogelijkheden zo beperkt zijn, toch is er in die landen leven. Ik weet zeker, dat de mensen ook daar dankbaar zijn voor het leven. Dat ze zingen en lachen. Dat er ondanks alle onvrijheid toch levensblijheid is. En ik denk, dat niemand van deze Russische burgers, onze vijanden, zou zeggen: ik zal blij zijn als er een atoombom uit het vrije Westen op mijn dak valt want dan ben ik tenminste van dit afschuwelijke leven af.

En ik denk tegelijk, dat als wij in alle nuchterheid zouden moeten antwoorden op de vraag wat wij liever zouden willen: op een afschuwelijke manier creperen aan een atoomaanval of verder leven in een beperkte vrijheid, dat we voor het laatste zouden kiezen.

En toch hebben we ons – en laten we ons nu weer -, opscheppen met een verdedigingsmiddel, dat definitief vernietigend is. Wat bezielt ons?

Ik heb eens een militair-specialist horen uitleggen hoe het zou gaan als er een atoomoorlog uitbrak. En werkelijk in alle ernst noemde hij wat er in Europa, bij een aanval uit het Oosten zou gebeuren.

We vlogen al pratend van het ene land naar het andere en toen er al heel wat atoomkoppen de lucht in geslingerd waren vroeg ik hem: ‘Denkt u dat er dan nog mensen leven?’ Hij keek me verbaasd aan. Misschien wel om zo’n domme vraag, maar hij antwoordde ‘Nee, waarschijnlijk niet.’

Waar gaat het dan wel om?

Ik denk, dat dat het is, wat mensen nú in verzet brengt. Dat deze bewapening waarbij de wereld al vele, vele malen zou kunnen worden vernietigd, zinloos en waanzin is.

Dat er eenvoudig geen vijand te bedenken is, die je met dit wapen te lijf zou willen gaan. Dat je je op dit moment moet afvragen tot wélke prijs mag ik mijn eigen leven, mijn vrije bestaan verdedigen?

Ik ga u geen antwoord geven, kan dat ook niet, wat er wel moet gebeuren. Maar er zijn mogelijkheden genoeg. Wat er nu gebeurt, is al een enorm winstpunt. De bevolking denkt mee, zegt voor het merendeel ‘néé’ tegen kernwapens. De mensen willen niet elkaars vernietiger zijn.

Is dit een klein winstpunt behaald op de angst? Het is immers de angst voor de ander, voor de vijand, die steeds weer – door wie? – op de meest afschrikwekkende manier wordt afgeschilderd? Zo weerzinwekkend en bedreigend, dat wij, en we zijn toch hoogst fatsoenlijke en beschaafde mensen, ons van demonische middelen gaan bedienen om andere, even vriendelijke en aardige mensen, te verbranden, te doden en te verzieken.

Ik heb twee weken geleden mogen meedoen aan een indrukwekkende manifestatie in Den Haag, waar ruim 6.000 vrouwen in een stille fakkeltocht naar het Binnenhof liepen. Vrouwen van allerlei politieke maatschappelijke en kerkelijke richtingen hadden elkaar gevonden. En ik verzeker u, dat misschien 90% van deze vrouwen nooit eerder had gedemonstreerd. Ze kwamen op de avond van St. Nicolaas uit alle delen van het land om een uur te demonstreren. Voor de twintig vrouwen uit Winterswijk betekende dat 8 uur onderweg in een bus.

In een petitie hebben ze aan minister Scholten laten weten:

“Wij vrouwen...”

Wat er de afgelopen dagen in de Tweede Kamer is gebeurd, maakt weer eens duidelijk dat de zaken waar het werkelijk om gaat, worden verduisterd. De kwade machten, hoe naar het ook klinkt, konden hun gang gaan. De discussie ging niet over het kernwapen zelf, niet over de vernietiging, niet over de slachtoffers, niet over de vijand. Alleen maar over het regeringsstandpunt in Brussel.

De bewapeningswedloop gaat door. De mening van ruim 65% van de bevolking tégen kernwapens – zoals een enquête van het Interkerkelijk Vredesberaad uitwees -, is genegeerd.

Dat is een bedenkelijke stap in de kwade richting. En je vraagt je af, wat bezielt de mensen die deze beslissingsverantwoordelijkheid dragen? Welke waarden menen zij te moeten verdedigen met dit besluit tot vernieuwing en modernisering van kernwapens. Weet ú welke waarden dat zijn?